

Ladislav Tajovský: Zavilí strážci platových přílepků

29.září 2010

Hospodářské noviny

29.09.2010

Šéfredaktor Zavadil v HN minulý týden avizoval radikalizaci svých oveček, a dokonce se v rozporu se zdravým rozumem zastal těch, kteří demolovali ministerstvo vnitra. Zkusme se zamyslet nad tím, co a kdo se nám jeho ústy snaží vzkázat.

Může to znít absurdně, ale logika odborářské manifestace měla mnoho společného s tím, jak zavile trvají naši zákonodárci na svých výdobytcích v podobě nejrůznějších přílepků k platu, ať už jsou zdaněné či nikoliv. Kde takovou souvislost hledat?

Je zřejmým faktem, že hospodářská krize demaskovala největší slabiny současného modelu sociálního státu. Na tom asi panuje většinová, když už ne všeobecná shoda. Jak z tohoto stavu dál, zda spíš jeho posílením, či naopak demontáží některých vžitých atributů, je legitimním místem politických střetů.

Úzká hrdla se nadouvají

Praxe posledních desetiletí přivedla západní společnosti do stavu, kdy se jako největší hrozba společenské stability jeví rozsáhlé vnitrosociální konflikty jdoucí po několika liniích. Konfliktem s potenciálně nejhoršími dopady je ten, v němž proti sobě stojí sociální skupiny definované na základě generační příslušnosti.

Dalším úzkým hrdlem je narůstající pnutí mezi těmi, kteří jsou svými příjmy spojeni se státem a jeho institucemi, a zbytkem společnosti. Těm prvním se z logiky věci stala již téměř přirozeností jakási vynucená loajalita, kdy jsou na základě sobecké a racionální úvah závislí na udržení současného stavu. Od poslanců po ty, kteří se tak halasně ozvali minulý týden v centru Prahy. Tato skupina zároveň co do počtu neustále roste; to podvazuje růstové možnosti ekonomiky vystavené zostřující se konkurenci s těmi částmi světa, které si něco podobného nemohou v žádném případě dovolit.

S tím, jak stát postupně expanduje do oblastí, které byly historicky vždy výlučně privátní sférou, se zamlžuje jeho původní funkce - totiž role toho, kdo určuje pravidla hry a dohlíží na jejich dodržování. Při troše zjednodušení můžeme konstatovat, že pravidla hry v systému zastupitelské demokracie stanovují instituce vytvořené těmi, které si obyvatelstvo vybere ve všeobecných volbách. Málokdo si dnes již uvědomuje, že idea parlamentarismu původně spočívala ve vytvoření instituce kontrolující panovníka (tedy hlavu státu) a omezující jeho svévoli při výkonu moci. Dnes je tato vazba zcela posunutá a realitou je naopak propojení těchto mocenských struktur.

Zároveň měl být od samotného počátku parlament místem, kde zasedají ti nejlepší, nejvzdělanější, nejschopnější, morálně nezpochybnitelní a všeobecně respektovaní členové společnosti. Parlament neměl být odrazem společnosti, ale jejím výkvětem.

Velké spiknutí zákonodárců

Je velmi pravděpodobné, že stojíme na prahu ostrého konfliktu, kdy statisíce představitelů státní moci na nejrůznějších úrovních budou tvrdě hájit vydobyté pozice. Včetně materiálních požitků, jež jsou odepřené těm, kdo se nacházejí na druhé straně barikády.

Možná nejkřiklavějšími jsou již zmíněné náhrady poslanců a senátorů. Tedy právě těch, kdo nám určují pravidla společného soužití. Systémové zneužívání náhrad není omylem, ale vědomým podvodem ze strany těch, kteří spoléhají na svou nedotknutelnost. Kdo brání zákonodárcům, aby lusknutím prstu vše vyřešili a od ledna 2011 byl tento přežitek minulostí? Proč to doposud neudělali, když je zřejmé, že by to byl krok aplaudovaný absolutní většinou veřejnosti, tedy i voličů? Souvisí to nějak s platy demonstrujících státních zaměstnanců? V odpovědích na tyto otázky se skrývá i pochopení bezpočtu zdánlivých absurdit, od podpory solární energie přes drahé dálnice, Pandury až po létající poslance Opálku a spol.

Hospodářské noviny, 29.9.2010